

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΠΡΟ ΕΚΑΤΟΝ ΕΤΩΝ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΟ 1854

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. Χ. Ι. Κ.

Ἰδιαίτερον συγκοινωνιακὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ ἔτους 1854 ὑπῆρξεν ἡ κατασκευὴ νέων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἰς ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον.

Ὁ σιδηρόδρομος, ὁ ὁποῖος εἶχε κάμει τὴν τολμηρὰν ἐμφάνισίν του τέσσατον σχεδὸν αἰῶνος ἐνωρίτερον, ἀνεγνωρίζετο ἤδη ὡς τὸ μόνον χερσαῖον συγκοινωνιακὸν μέσον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ συνθήκας μεταφορῶν προσφόρους πρὸς προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Τότε δὲ ἀκριβῶς ἤρχισε νὰ προβάλλῃ ἡ κατὰ τὴν βικτωριανὴν ἐποχὴν ἐκδηλωθεῖσα ἐξ Ἀγγλίας ἐπιδιώξις πρὸς χρηματοδότησιν, κατασκευὴν καὶ ἐξάρτυσιν μεγάλου μέρους τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον σιδηροδρομικῶν δικτύων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1854 ἐλειτούργησαν οἱ πρῶτοι σιδηρόδρομοι εἰς τὴν Νορβηγίαν, τὴν Βραζιλίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἀνὰ τὸν κόσμον ἐκδηλώσεων σιδηροδρομικῆς ἀνωπύξεως κατὰ τὸ 1854 ἀξίζει νὰ μνημονευθῇ ὅτι αἱ ἕως τότε ὑπάρχουσαι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἐπεξετάθησαν κατὰ μέτρον ἀξιόλογον εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὸν Καναδᾶν, ἐλειτούργησεν ὁ πρῶτος διὰ τῶν Ἀλπεων σιδηρόδρομος εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἐλειτούργησεν εἰς τὴν Σκωτίαν ὁ πρῶτος σιδηρόδρομος ἐφωδιασμένος μὲ τηλεγράφων, τέλος δέ, διαρκοῦντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, ἀνεγνωρίσθη τὸ πρῶτον ἡ ἀνάγκη τοῦ σιδηροδρόμου ὡς μέσου ἀπαραιτήτου εἰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις.

Εἰς τὴν **Ν ο ρ β η γ ί α ν**, εἶχεν ἀπὸ τοῦ 1854 ἀνατεθῆ εἰς ἐπιτροπὴν ἡ μελέτη καὶ ὑποβολὴ προτάσεων διὰ κατασκευὴν σιδηροδρόμου. Τὸ 1851 ἐπετράπη εἰς ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ἡ κατασκευὴ σιδηροδρόμου ἀπὸ Ὁσλο (τότε Χορστανίας) εἰς Ἐϊδσφολδ, συνδέοντος τὴν πρωτεύουσαν μὲ τὴν λίμνην Μιέσεν, συνολικοῦ μήκους 68 χιλιομέτρων. Οὗτος (τμήμα τῆς σημερινῆς ἀρτηρίας Ὁσλο—Τρόντγεμ) ἐτέθη εἰς ἐκμετάλλευσιν τὸ 1854. Μετ' ὀλίγον δέ, τὸ 1857, ἐπειδὴ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς γραμμῆς ταύτης ὑπῆρξαν εὐθὺς ἀμέσως ἰκανοποιητικά, ἀπεφασίσθη νὰ κατασκευασθοῦν καὶ ἄλλαι γραμμαὶ, αὗται ὅμως διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κράτους.

Εἰς τὴν **Β ρ α ζ ι λ ί α ν**, ἡ κατασκευὴ σιδηροδρόμων ἐπεβραδύνθη ἐξ αἰτίας ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐσωτερικῶν ταραχῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς γεωγραφικῆς διαμορφώσεως τῆς χώρας καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ ἀνθυγιεινοῦ κλίματος τῶν βορείων ἐπαρχιῶν αὐτῆς. Ἄλλωστε, ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπάρχουν κατεσπαρμένα διάφορα σιδηροδρομικὰ δίκτυα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν σημεῖα ἐπαφῆς μεταξύ των. Λόγος περὶ σιδηροδρόμων εἶχεν ἀρχίσει νὰ γίνεταί ἀπὸ τοῦ 1833, καθηρτίσθη δὲ τότε σιδηροδρομικὸν πρόγραμμα μεγαλεπήβολον τόσον, ὥστε τοῦτο καὶ σήμερον πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ἔξη πραγματοποιηθῆ. Ἐν τούτοις, μόλις τὸ 1852 ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ καὶ τὸ 1854 ἔγινε ἔναρξις λειτουργίας τοῦ πρώτου τμήματος, ἀρχομένου ἀπὸ Ρίου Ἰαννείνου. Εἶχε δὲ ἀνατεθῆ ἡ ἐκμετάλλευσις εἰς ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ κράτος ἐξησφάλιζεν ὠρισμένον κατώτατον ὄριον προσόδου ἐπὶ τῶν διατεθέντων κεφαλαίων.

Εἰς τὴν Αὐστραλίαν, σχέδια διὰ κατασκευὴν σιδηροδρόμων ἐγίνοντο ἀπὸ τοῦ 1845. Ἐνταῦθα ὅμως ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν εἰς ὅλην τὴν νησιωτικὴν ἥπειρον εὐφρέως κατεσπαρμένων χρυσοφόρων ἔδαφῶν ἐδημιούργει ἰδιόρρυθμον κατὰ-στάσιν κατὰ τοῦτο, ὅτι α) οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ χρυσορυχεῖα, ἀκόμη καὶ ἀνειδίκευτοι χειρῶνακτες ἐργάται, ἐκέρδιζαν ἡμερομίσθια τόσον ὑψηλά, ὥστε δὲν ἐξευρίσκοντο δι' ἐκτέλεσιν σιδηροδρομικῶν ἔργων ἐργάται ἀρκούμενοι εἰς λογικὴν ἀμοιβὴν καὶ β) ἐκ τῆς ἐκμετάλλευσως τῶν διαφόρων χρυσοφόρων περιοχῶν τῆς χώρας ἀνεφάνησαν ἀνάγκαι κατασκευῆς μεμονωμένων σιδηροδρομικῶν δικτύων, ἑξασφαλιζόντων ἰδίως τὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ μετὰ τὴν θάλασσαν· τὰ δίκτυα ὅμως ταῦτα κατεσκευάσθησαν μὲ διάφορα πλάτη, ἐν ᾧ τῶν ἐκασταχοῦ τοπικῶν συνθηκῶν καὶ πρὸς ἀντιμετώπισιν τοπικῶν ἀναγκῶν, χωρὶς ὑποταγῆν εἰς ἐνιαῖον πρόγραμμα. Τὸν Μάϊον 1854 ἐτέθη εἰς λειτουργίαν τὸ πρῶτον μικρὸν τμήμα ἰσποκινήτου σιδηροδρόμου, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νοτίου Αὐστραλίας (Πόρτ Ἑλιοτ) καὶ τὸν Σεπτέμβριον 1854 τὸ πρῶτον μικρὸν τμήμα ἀτμηλάτου σιδηροδρόμου ὑπὸ ἰδιωτικὴν ἐκμετάλλευσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βικτωρίας (Μελβούρνη). Τὰ μικρὰ ταῦτα τμήματα ἑξασφάλιζαν μᾶλλον ἀστικὴν συκοινωνίαν. Μόνον τὸ ἐπόμενον ἔτος 1855 ἐπρόκειτο νὰ τεθῆ εἰς λειτουργίαν τὸ πρῶτον κυρίως εἰπεῖν σιδηροδρομικὸν τμήμα μήκους 22 χλμ. εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νέας Νοτίου Οὐαλλίας (ἀπὸ Σίδνεϋ εἰς Παραμάτα).

Εἰς τὰς Ἰνδίας, ἐν ἔτος ἐνωρίτερον, τὸ 1853, εἶχε τεθῆ εἰς λειτουργίαν ὁ πρῶτος σιδηροδρόμος ἀπὸ Βομβάης εἰς Τάνα, μήκους 33 χλμ., ὁ ὁποῖος μάλιστα ἦτο καὶ ὁ πρῶτος σιδηροδρόμος ὅλης τῆς Ἀσίας. Τὸ 1854 ἐτέθη εἰς ἐκμετάλλευσιν τμήμα μήκους 60 χλμ. τοῦ τότε λεγομένου Σιδηροδρόμου τῆς Βεγγάλης, βαῖνον ἐκ Καλκούτας πρὸς Βορρᾶν.

Εἰς τὸν Καναδᾶν, εἶχε τεθῆ τὸ 1837 εἰς ἐκμετάλλευσιν τὸ πρῶτον σιδηροδρομικὸν τμήμα μήκους 26 χλμ, ἔκτοτε δὲ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σιδηροδρόμου συνεχίζετο σταθερῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Ὄφειλε δὲ ὁ Καναδᾶς εἰς τὸν σιδηροδρόμον, περισσότερον ἢ ὡς ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο κράτος, τὴν ἐδραΐωσιν τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ τὴν σφουρηλάτησιν τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος. Πράγματι, ὁ Καναδᾶς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐπαρχίας κατεσπαρμένας ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων. Λοιπόν, ἡ κατασκευασθεῖσα διηπειρωτικὴ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία ἀνέπτυσε δυνατότητας ἐμπορικῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τῆς χώρας πρὸς τὰς δυτικὰς, ἐνῶ, χωρὶς τὸν σιδηροδρόμον, ἡ ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία θὰ ἐγένετο ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ οὕτω θὰ ἐκαλλιεργούντο καὶ βαθμηδὸν θὰ ἀνεπτύσσοντο μεταξὺ τῶν καναδικῶν πόλεων καὶ τῶν πλησίον πόλεων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν δεσμοὶ στενῶν τεροὶ ἀπὸ τοὺς συνδέοντας τὰ διάφορα τμήματα τῆς καναδικῆς ἐπικρατείας μεταξὺ τῶν.

Ὡς σιδηροδρομικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ 1854 εἰς τὸν Καναδᾶν ἀναφέρονται:

α) Ἐθεμελιώθη μεγάλη γέφυρα ἐξ 25 ἀνοιγμάτων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σαίנט Λῶρενς 10000 τόννοι σιδήρου ἐχρησιμοποιήθησαν δι' αὐτήν, τὰ δὲ σιδηρὰ τεμάχια κατασκευάσθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀπεστάλησαν ἐκεῖθεν ἔτοιμα πρὸς συναρμολόγησιν. β) Ἐπετεύχθη ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν πόλεων Μόντρεαλ καὶ Ὄτάβας, διὰ κατασκευῆς σιδηροδρομικοῦ τμήματος συμπληροῦντος μεκτὴν ὑδατίνην καὶ σιδη-

ροδρομικὴν συγκοινωνιακὴν γραμμὴν. γ) Ἐκκυκλοφόρησε κινητὸν ταχυδρομικὸν ὄχημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ διαλογὴ τῶν ἐπιστολῶν, οὕτω δὲ ἐπεταχύνετο ἡ διανομὴ τοῦ ταχυδρομείου.

Ὁ ὀρεινὸς σιδηρόδρομος προβάλλει πολλὰ προβλήματα κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως, εἰς ἐπίλυσιν τῶν ὁποίων ἐχώρησαν μόνον ἀφοῦ εἶχεν ἤδη σταθεροποιηθῆ ἡ πείρα ἐκ τῆς κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως σιδηροδρόμων κινουμένων ἐπὶ ὁμαλῶν ἢ ἀπλῶς λοφωδῶν ἐδαφῶν. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, εἶχεν ἀπὸ τοῦ 1848 ἀρχίσει ἡ κατασκευὴ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ζέμερινγ (Semmeringbahn), ὅστις ἐπερατώθη τὸ 1853 καὶ ἐτέθη εἰς κανονικὴν ἐκμετάλλευσιν τὸ 1854. Ὑπῆρξεν οὗτος ὁ πρῶτος θεθεὶς εἰς λειτουργίαν σιδηρόδρομος εἰς τὰς Ἀλπεὶς καὶ ὁ πρῶτος ὀρεινὸς σιδηρόδρομος τῆς Εὐρώπης. Ἔχει μῆκος 42 χλμ. καὶ ἀποτελεῖ τμήμα τῆς ἄρτηρίας Βιέννης—Τεργέστης. Ἀνέχεται εἰς μέγιστον ὑψόμετρον 895Μ. ἔχει μεγίστην κλίσιν $25\frac{0}{100}$, καμπύλας μέχρι ἀκτίνος 190 Μ. 15 σήραγγας συνολικοῦ μήκους 4,5 χλμ. (ἐξ ὧν ἡ μεγαλύτερα μήκους 1430Μ.) καὶ 154 γεφύρας (ἐξ ὧν 16 κοιλαδογεφύραι, ὧν ἡ μεγίστη μήκους 228 Μ).

Εἰς τὴν Σκωτίαν ἤρχισε τὸ 1854 ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ σιδηροδρόμου Great North of Scotland μετ' τμήμα μήκους 64 χλμ. ἀπὸ Ἀβερδὴν εἰς Χάντλν. Παρουσίαζε δὲ τὸ τμήμα τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν, ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος σιδηρόδρομος ὁ ὁποῖος ἤρχιζε τὴν ἐκμετάλλευσίν του ἐφοδιασμένος καθ' ὅλον τὸ μήκος του μετ' ἠλεκτρικὸν τηλεγράφων.

Μέχρι τοῦ 1854 δὲν εἶχε γίνεαι λόγος περὶ τοῦ σιδηροδρόμου ὡς ἀπαρατήτου πρὸς διεξαγωγὴν πολέμου μεταξὺ μεγάλων δυνάμεων. Διακοῦντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἀπεβιβάσθησαν, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1854, συμμαχικὰ ἀγγλογαλλικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Κριμαίαν, τὸν δὲ Ὀκτώβριον 1854 ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Σεβαστοπόλεως. Τότε κατεφάνησαν αἱ ἐκ τῆς ἐλλείψεως καλοῦ μεταφορικοῦ μέσου δυσχέρειαι, διὸ καὶ ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀνετέθη ὑπὸ τῶν συμμάχων εἰς ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ἡ κατασκευὴ σιδηροδρόμου εἰς τὴν Κριμαϊκὴν Χερσόνησον (ἀπὸ Βαλακλάβας πρὸς Σεβαστούπολιν) προοριζομένου κυρίως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπρεπε νὰ παρέλθουν ἀρκετὰ ἔτη ἀκόμη διὰ νὰ λειτουργήσῃ ὁ πρῶτος σιδηρόδρομος.

Εἰδικώτερον σημειοῦται ὅτι μόλις τὸ 1869 ἐλειτούργησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ πρῶτος σιδηρόδρομος, Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, ἀτμοκίνητος τότε. Πολλὰ ἔτη βραδύτερον, τὸ 1882, ἤρχισεν ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ σιδηροδρόμου Πύργου—Κατακόλου. Τὸ 1884 ἐτέθη εἰς χρῆσιν τὸ πρῶτον τμήμα τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου, τὸ αὐτὸ ἔτος 1884 τμήμα τοῦ σιδηροδρόμου Θεσσαλίας, τὸ 1885 ὁ σιδηρόδρομος Ἀττικῆς (Ἀθηνῶν—Λαυρίου), τὸ 1891 ἡ κυρία ἄρτηρία τοῦ σιδηροδρόμου Βορειοδυτικῆς Ἑλλάδος. Πρὸ πενήντα ἀκριβῶς ἐτῶν, τὴν 8ην Μαρτίου 1904, ἐκκυκλοφόρησεν ὁ πρῶτος συρμὸς εἰς τὴν γραμμὴν Πειραιῶς—Χαλκίδος, τμήμα τῆς πρώτης ἐν Ἑλλάδι ἄρτηρίας κανονικοῦ πλάτους, μελλούσης νὰ ἐπεκταθῆ διὰ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν κυρίαν διεθνή σιδηροδρομικὴν ἄρτηρίαν τῆς χώρας. Μετ' τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους καὶ τὸν Πρῶτον Παγκόσμιον Πόλεμον προσετέθησαν, ὡς βόρειον συγκρότημα, τὰ δίκτυα τῶν ἀνακτηθέντων ἐλληνικῶν ἐδαφῶν.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ *

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. HUGO DE HAAN

κατά μετάφρασιν κ. Σ. ΜΑΡΚΟΖΑΝΗ

Ὁ ἀμερικανικὸς τρόπος ἐνεργείας, τὸ ὀνομαστὸν «American Know - How» ἐξε-
χέλαιεν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης εἰς δύο διαδοχικὰ κύματα. Τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ὠκεα-
νὸν ὀλίγον κατόπιν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιστη-
μονικὴ Ὁργάνωσις». Τὸ δεύτερον ἦλθε μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον
πόλεμον καὶ ὀνομάζεται «Παραγωγικότης».

Καὶ τὰ δύο ἔφεραν εἰς τὴν ἐρημωμένην ἀπὸ τὸν πόλεμον Εὐρώπην τὰ ἀναγ-
καῖα διὰ τὴν ἐπανασυγκρότησιν τῆς μέσας, τὰ ὁποῖα ἀπέδειξαν τὴν ἀξίαν των εἰς τὴν
οἰκονομίαν τῆς συγχρόνου Ἀμερικῆς. Πρόκειται, πράγματι, διὰ τὸ σύνολον θεωριῶν
καὶ πράξεων, μέσων καὶ μεθόδων, αἱ ὁποῖαι, κατ' αὐτὰς τὰς δύο ἐποχάς, ἀπεκαλύφθη
ὅτι ἀποτελοῦν τὴν πανάκειαν τῆς ἀξιοθαυμάστου οἰκονομικῆς προόδου τῶν Η.Π.Α.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ὁργάνωσιν», τῆς ὁποίας ὁ Frederic Win-
slow Taylor θεωρεῖται ὅτι εἶναι ὁ πατὴρ καὶ ὁ Frank Gilberth ὁ ἀνάδοχος, αὕτη
ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν της εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ 1924, μὲ τὸ πρῶτον Συνεδρίον Ἐ-
πιστημονικῆς Ὁργάνωσεως, ὅπερ ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Πράγαν. Εἶδομεν ἐκεῖ νὰ φθά-
νοῦν πλάι - πλάι μίᾳ ἐπιτροπῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα «ἐμπειρογνώμονας» Ἀμερικαν-
οῦν καὶ μίᾳ σοβιετικῇ ἐπιτροπῇ, ἥτις περιελάμβανε περίπου 25 ἐμπειρογνώμονας μὲ
σκοπὸν τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Οὐκρανίας. Ἐλθόντες διὰ νὰ ἐκπληρώ-
σουν τὸ ἔργον ποῦ εἶχεν ὀρισθῆ ὑπὸ τοῦ Herbert Hoover, μὲ τὴν συνεργασίαν τοῦ
Προέδρου Thomas Masaryk, ἔφεραν εἰς τὰ νεογέννητα ἔθνη τῆς ἀνατολικῆς καὶ κεν-
τρικῆς Εὐρώπης τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσεως καὶ
τὰ ἐβοήθησαν οὕτω νὰ ἐκπονήσουν τὴν ἰδιαίτεραν ἐθνικὴν των οἰκονομικὴν διάρθρωσιν.
Ἐπερβαῖνον τὰ πλαίσια τοῦ Συνεδρίου, τὸ μεσοπειρωτικὸν τοῦτο ἔργον ἔλα-
βεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν χαρακτῆρα μιᾶς ἀπεράντου διεθνοῦς ἀποστολῆς ἄνευ
διακοπῆς, ἥτις περιέβαλε τὴν Εὐρώπην ἐν τῷ συνόλῳ της. Δύο διεθνεῖς ὀργανισμοὶ
συνεκροτήθησαν τότε διὰ νὰ τὴν ἐκπληρώσουν :

Τὸ 1926 : Ὁ Διεθνὴς Σύνδεσμος Ἐπιστημονικῆς Ὁργάνωσεως C.I.O.S., ὅστις
μετρῶν ζωὴν πλέον τῆς εἰκοσιπενταετίας ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ παρουσιάξῃ ζω-
τικότητα συνεχῶς δυναμικότεραν. Τὸ 1927 : Τὸ Διεθνὲς Ἰνστιτοῦτον Ἐπιστημονικῆς
Ὁργάνωσεως Ἐργασίας I.O.S.T., εἰς τὴν Γενεύην, τοῦ ὁποίου ἡ δραστηριότης διε-
κόπη, δυστυχῶς, τὸ 1933.

Θὰ ἐκτιμησωμεν ὀρθότερον τὰ ὄρια ἐντὸς τῶν ὁποίων τὸ Ἰνστιτοῦτον ἦτο προω-
ρισμένον νὰ διαδώσῃ τὸν ἀμερικανικὸν τρόπον δράσεως, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας
ὅτι ὑπεστηρίζετο κατὰ πολὺ ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ του σχεδίου, ὑπὸ τοῦ Κεφαλαίου
τοῦ 20οῦ αἰῶνος (XXth Century Fund) τῆς Ν. Ἰ. Ὑόρκης καὶ ὑπὸ λαμπρῶν σκαπα-
νῶν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁργάνωσεως εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὡς οἱ E. A. Filene, H. S.
Dennison, Percy S. Brown, οἵτινες ὑπῆρξαν ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐμπυχωτῶν. Πρέπον
νὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Ἰνστιτοῦτου τῆς Γενεύης, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ ἐνω-
τικὸν σημεῖον μεταξύ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, τὴν σύγκλησιν τοῦ πρώτου Συμβου-

* Ἡ παροῦσα ἐργασία μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ τελειοφοίτου τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν
Σπουδῶν κ. Σ. Μαρκοζάνη ἐκ τοῦ τεύχους Ἰουλίου-Αυγούστου 1952 τοῦ περιοδικοῦ Organisation Sci-
entifique καὶ ἐξηλέγχθη καὶ ἐτακτοποιήθη παρὰ τοῦ Γραφείου Ἐρευνῶν Β. καὶ Ε. τῆς Α.Σ.Β.Σ. Ὁ
συγγραφεὺς κ. Hugo de Haan, ἀθθεντία εἰς τὰ ὀργανωτικὰ ζητήματα, εἶναι Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ
Διεθνοῦς Συνδέσμου Ἐπιστημονικῆς Ὁργάνωσεως (C.I.O.S.). Διὰ τὰς ἀπόψεις τῶν θιασωτῶν τῆς νέας
κινήσεως βλέπε καὶ J. Dayre. «La productivité : mesure du progrès» (βιβλιοκρισία εἰς «Σπουδᾶς»,
τόμ. Γ' σελ. 448) ὡσαύτως τὸ ἄρθρον τοῦ κ. L. Danty - Lafrance Ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις καὶ παρα-
γωγικότης, εἰς «Σπουδᾶς», τόμ. Δ', τεύχ. 2 (σελ. 106).

λευτικού Συνεδρίου το όποιον το 1930 καθιέρωσε την εισαγωγήν εις την Ευρώπην μιᾶς μεθόδου ἀμερικανικῆς ὀργανώσεως ἕως τότε κυριολεκτικῶς ἀγνώστου, τοῦ προγραμματισμένου ἐλέγχου (Contrôle Budgétaire). Αἱ πρῶται μεταφράσεις, ἀγγλικὴ καὶ γερμανικὴ, τοῦ βιβλίου τοῦ Fayol, ἡ πρώτη διεθνὴς μελέτη ἐπὶ τῶν πειραμάτων τοῦ Elton Mayo εἰς Hawthorne καὶ πολλὰ ἄλλα πρωτοφανῆ ποῦ ὀφείλομεν εἰς τὰ «Πρακτικά» καὶ τὰ μηνιαία τρίγλωσσα «Δελτία» τοῦ Ἰνστιτούτου, εἶνε ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις ἐνός ἔργου το ὅποιον θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιφυλάξῃ εἰς αὐτὸν τὸν ὀργανισμὸν μιαν καλυτέραν τύχην, ἀπὸ τὸ πρόωρον τέλος του.

Μ' ὄλα ταῦτα συνεργαζόμενος μὲ τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Γενεύης, ὁ C.I.O.S. ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὰς ἰδίας ἀρχὰς διὰ νὰ μεταδώσῃ διὰ μέσου τῶν Ἑθνικῶν Συμβουλίων καὶ τῶν κατὰ τριετία συνεδρίων, τὰς μεθόδους τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως εἰς ὅλοκληρον τὸν κόσμον καὶ κυρίως εἰς τὴν Εὐρώπην. Εἰς ταῦτα καλὸν εἶναι νὰ προσθέσωμεν τὰ ὀνόματα τῆς Dr. Lillian Gilberth, τῶν Harry A. Hopf, Dr. Harlow Person, William Batt καὶ H. B. Maynard, οἵτινες φαίνονται νὰ εἶναι οἱ πλέον ἀξιοὶ τεχνίται οἱ ὅποιοι εἰργάσθησαν διὰ νὰ κτίσουν τὴν γέφυραν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀμερικανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν συναδέλφων των εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ Wallace Clark ὑπῆρξεν ἕτερος ὄχι ὀλιγώτερον ἐξέχων πρέσβυς τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως, ὁ ὅποιος ἔφθασε μέχρι τοῦ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπὶ πολλὰ ἔτη, διὰ νὰ προσφέρῃ ἐμπράκτως τὴν ἀτομικὴν του εἰσφορὰν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀμερικανικῶν μεθόδων ὀργανώσεως εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ ἐργαστήρια ὄλων σχεδὸν τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Pearl Clark, τὴν χήραν του, ὀφείλομεν ἓν συναρπαστικὸν βιβλίον ὅπου ἐνθυμίζει κατὰ ἕνα τρόπον πλήρη ζωῆς πῶς ὁ σύζυγός της εἶχε τότε ἐπιτύχει νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν Εὐρώπην τὰς μεθόδους τοῦ «American Know - How» (!).

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μεταβατικῆς αὐτῆς περιόδου, ἡ ὅποια ἐγνώρισε τὴν συνηχὴ συρροὴν τῶν παντοειδῶν μορφῶν τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως εἰς τὴν γηραιὰν ἠπειρον καὶ ἐν ἐπαφῇ μὲ τοὺς βαθεῖς μελετητὰς καὶ μύστας Εὐρωπαίους, ὡς οἱ H. Fayol, Le Châtelier, de Fréminville, Adamiecki, Urwick καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἡ ἀμερικανικὴ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις ἐξευρωπαϊσθη, προσηρμόσθη πρὸς τὰς περὶστάσεις, τὰς συνθήκας καὶ τὴν δυνατότητα τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ ὄνομά της ἀκόμη μεταφρασθὲν ἢ ἐφευρεθὲν ἐκ νέου, ἔλαβε νέας μορφάς. Οὕτω, εἰς τὴν Γαλλίαν συναντᾶται ὡς «Ἐπιστημονικὴ Ὀργάνωσις τῆς Ἐργασίας» ἢ ὡς «Διοικητικὴ Ἐπιστήμη», εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὡς «Ὀργάνωσις» (ἐγκαταλείπουσα τὸ ἐπίθετον «ἐπιστημονικὴ»), ὡς «Business Administration», ὡς «Production Engineering», ὡς «Efficiency» καὶ ὡς «Planning», εἰς τὴν Γερμανίαν ὡς «Wissenschaftliche Betriebsführung», ὡς «Bestgestaltung der Arbeit», ὡς «Wirtschaftlichkeit» καὶ κυρίως ὡς «Rationalisierung» (ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις), εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς «Razionalizzazione», ὡς «Organizzazione del Lavoro» καὶ τελευταίως ὡς «Ergotecnica» (Mauro).

Ὅσα τὰ ὀνόματα, τόσα αἱ ἀποχρώσεις αἱ ὅποια συνδέονται μὲ τὴν ἔννοιαν καὶ ἀκόμη περισσότερο οἱ ὀρισμοί. Ἔχομεν μετρήσει καὶ μελετήσει περισσότερους ἀπὸ 50 εἰς τρεῖς γλώσσας μόνον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐρεῦνης (2) συνηγᾶμεν τὰ 7 ἀκόλουθα χαρακτηριστικά, ὡς ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ σύνολον τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῶν περὶ τὸ 1930 ἐτῶν :

1. Ἀφ' ἐνός ἢ εἶναι ἡ γνῶσις ἀρχῶν καὶ μεθόδων καὶ συνεπῶς μιὰ ἐπιστήμη, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ ἐφαρμογὴ τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς εἰς τὴν πρακτικὴν δραστηριότητα τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ συνεπῶς μιὰ ἐφαρμοσμένη ἐπιστήμη, ἢ καλύτερον, τέχνη.

2. Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῆς πατροπαραδότου συνηθείας (ρουτίνας) ὑπὸ μιᾶς μεθόδου καὶ μιᾶς συστηματικῆς σχεδιάσεως.

1. P. Clark : Challenge of American Know - How - Harper and Brothers, N. Y. 1948.

2. H. Haan : Die Rationalisierung als Weltbewegung im Spiegel ihrer Begriffslehre, Orell Büssli Verlag, Zurich 1949.

3. *Έχει ως τέλος μίαν απόλυτον κατανόησιν καὶ ως μέσον μίαν σχεδιοποιημένην τάξιν.

4. Σκοποί της (τεχνικός καὶ οικονομικός) εἶναι ἡ αὐξησις τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἀποδόσεως, ἐνῶ κοινωνικὴ βλέψις της εἶναι ἡ στροφή τοῦ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα καὶ ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς ὁλοκλήρου τῆς κοινότητος.

5. *Ἡ ἀποστολή της, ἀντιληπτὴ ὑπὸ τὴν ἀρνητικὴν της μορφήν, ἔγκειται εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῆς σπατάλης. Τοῦτο δύναται νὰ ἐκφρασθῆ εἰς θετικούς ὅρους ὑπὸ τὸν τύπον: Τὸ μέγιστον δυνατὸν ἀποτέλεσμα διὰ τῆς ἐλαχίστης δυνατῆς προσπάθειας ἢ ἀκόμη: Αὐξησις τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ ἐλάττωσις τοῦ κατὰ μονάδα κόστους.

6. *Ἡ ἄρμονία διὰ τοῦ συντονισμοῦ συνίσταται εἰς τὸν «ἕνα καλῶτερον τρόπον» (Gilberth). Τὸ προσφορώτερον (optimum) καὶ ὄχι τὸ μέγιστον (Horf). Ποιότης καὶ ὄχι ποσότης. Αὐξησις τῆς παραγωγικότητος καὶ ὄχι αὐξησις τῆς προσπάθειας. Τὸ γενικὸν συμφέρον πρωτεύει τοῦ ἀτομικοῦ (εἰδικοῦ).

7. *Ἀναμόρφωσις τῆς διανοητικότητος: ἡ λογικὴ καὶ αὐστηρὰ μέθοδος ὀφείλου νὰ προηγούνται τοῦ αἰσθηματικοῦ παράγουτος. Ὁ ἀνθρώπινος παράγων καὶ τὸ συμφέρον τῆς κοινότητος πρωτεύουν ὄλων τῶν ἄλλων παραγόντων.

*Ἐάν ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ἐσημείωσε μίαν ριζικὴν διακοπὴν τῆς συνεχείας εἰς μίαν ἐξέλιξιν πλουσιαν εἰς ὑποσχέσεις τόσον διὰ τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ διεθνoῦς ἐπιπέδου, δὲν ὑπῆρξε τοιαύτῃ ἡ κατάσταση εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας. Ἀπεναντίας, αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως ἐφηρμόθησαν ἐκτεταμένως καὶ με ἐπιτυχίαν κατὰ τὴν προετοιμασίαν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου εἰς τὴν πατρίδα ὅπου εἶδαν τὸ φῶς. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν τῶν ἀρχῶν εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας δὲν συνέβαλε μόνον κατὰ μεγάλην ἔκτασιν εἰς τὴν νίκην τῶν συμμάχων δυνάμεων, ἐπλούτισεν ἐπίσης τὸ «American Know - How» μὲ ἐν ἀξιόλογον πλῆθος πρακτικῶν πειραμάτων, καὶ μάλιστα ἐπέτρεψε νὰ δοκιμάζωνται νέαι μέθοδοι, ὡς ἡ μόρφωσις ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως (Training within Industry, T.W.I.) Ἐκπαίδευσις ἐντὸς τῆς βιομηχανίας) τοῦ Dooley, αἱ Methods - Time - Measurent (Μέθοδοι προτύπων χρόνων καὶ κινήσεων) τοῦ Maynard καὶ Stegemerten κτλ. Ἡ σημειωθεῖσα ἀπόδοσις μεταξὺ τῆς προκεχωρημένης ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας καὶ τοῦ πρωτογόνου ἀκόμη ἐπιπέδου της εἰς τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, τὰς ὑπὸ τοῦ πολέμου νεκρωθεῖσας καὶ ἐρημωθεῖσας, ἦτις διπιστώθη μετὰ τὴν πρώτην παγκόσμιον ἔριδα, ἐπανελήθη καὶ μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον. Εἶναι λοιπὸν ἔργον τῶν Ἀμερικανῶν, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, νὰ χορηγήσουν εἰς τὴν ἐξασθενησθεῖσαν εὐρωπαϊκὴν οἰκονομίαν, ἐν μορφοποιήσει, ὄχι μόνον κεφάλαια, ἔμπορεύματα καὶ μηχανὰς, ἀλλ' ἐπίσης τὸ «Know - How», αὐτὸν τὸν ἀπαραίτητον τρόπον χρησιμοποίησεως διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητά των.

*Ἐν τούτοις, ἀντιθέτως, πρὸς τὸ 1920, ὅτε ἡ ἀναμόρφωσις τῆς εὐρωπαϊκῆς παραγωγῆς ἢ ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀμερικανικῶν μεθόδων ἦτο ζήτημα καθαρῶς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, τὸ ἀνάλογον ἔργον ἀναληφθὲν τὸ 1950 εἶναι περισσότερο ζήτημα τῶν Κυβερνήσεων.

*Ὅντως ἡ Κυβέρνησις τῶν Η. Π. Α. ἀφ' ἐνός, διὰ μέσου τῶν ὀργανισμῶν τοῦ E.C.A. (Economic Cooperation Administration) καὶ μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, καὶ αἱ εὐρωπαϊκαὶ Κυβερνήσεις ἀφ' ἑτέρου, τῇ βοήθειᾳ ἐνός ἐπισήμου ὀργανισμοῦ μεσοευρωπαϊκοῦ, ἰδιαίτερος ἰδρυθέντος δι' αὐτὸν τὸν λόγον παρὰ τὸν O.E.O.S. τῶν Παρισίων, ἔλαβον τὰ μέτρα των με σκοπὸν νὰ θέσουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς οἰκονομικῆς ἐπανασυγκροτήσεως τῆς Εὐρώπης, ὅλας τὰς ἀρχάς, τὰς μεθόδους καὶ τὴν τεχνικὴν, αἱ ὅποια ἔδωκαν δείγματα τῆς ἀξίας των εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας καὶ ἐπέτρεψαν εἰς τὴν βιομηχανίαν αὐτῆς τῆς χώρας νὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον τὰ μεγαλουργήματα ποῦ γνωρίζομεν.

*Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐποχὴν μεταξὺ τῶν δύο πολέμων, ὅτε ὁ ἀριθμὸς τῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὅποιοι ἠδύνατο νὰ κάμουν ἐν ταξιδίῳ ἰδιωτικῆς μελέτης εἰς τὰς ἠνωμένας

νωμένες Πολιτείας ἦτο πολὺ περιωρισμένος, ἡ μεταπολεμικὴ ἐποχὴ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐπίσημα ταξίδια μίας ἑκατοντάδος ομάδων μελέτης, τὰ ὁποῖα προσφέρουν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ E.C.A. (Economic Cooperation Administration) τοῦ N. M. C. καὶ τοῦ O.E.O.S., εἰς χιλιάδας Εὐρωπαίων τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσουν ἐπὶ τόπου τὸ ἀμερικανικὸν «Know - How» εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν.

Πάντα ταῦτα πραγματοποιοῦνται τώρα ὑπὸ τὸ σύνθημα τῆς «παραγωγικότητος» καὶ χάρις εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν «Κέντρων Παραγωγικότητος» καὶ ἄλλων ἐπισημῶν ἢ ἡμιεπισημῶν ὀργανισμῶν ποὺ ἔχουν ἀναλάβει τὴν παρότρυνσιν τῆς παραγωγικότητος εἰς ἐκάστην τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὸ Σχέδιον Μάρσαλ, καὶ ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς ἐπιπέδου ὑπὸ μίας συμβουλευτικῆς ομάδος τοῦ O.E.O.S. διὰ τὰ ζητήματα τῆς παραγωγικότητος, ἣτις ἔχει τὴν ἔδραν τῆς εἰς Παρισίους.

Ἀπὸ τῆς θριαμβευτικῆς πορείας τοῦ συνθήματος «Πλάνον» ὀλίγον μετὰ τὸ 1930(!) οὐδὲν σύνθημα ἀμερικανικῆς καταγωγῆς δὲν εἶχε ποτὲ εἰς τὸν κόσμον δύναμιν πειστικότητος συγκρινομένην πρὸς ἐκείνην τῆς «Παραγωγικότητος».

Κατὰ τὸ διάστημα δύο μόλις ἐτῶν, αὐτὴ ἡ λέξις διέτρεξε τὴν ὑδρόγειον ἐπὶ τῶν πτερῶν τῶν πλέον συγχρόνων καὶ ἀποδεδειγμένων διαφημιστικῶν μεθόδων. Ὅχι μόνον ὁ Εὐρωπαῖος, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὁ τελευταῖος Νέγρος τῆς πλέον ἀπομεμακρυσμένης ἐκ τῶν ἀτελῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν γνωρίζει σήμερον ὅτι ἡ «Παραγωγικότης» εἶναι ἡ πανάκεια ἡ ὁποία θὰ τοῦ φέρῃ τὸ πρόγραμμα τῆς τεχνικῆς βοηθείας τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ὡς εἴθισται νὰ ὀνομάζωμεν τὸ Πρόγραμμα τοῦ «Point Quatre» (τετάρτου ~~Ποιήματος~~) τοῦ Προέδρου Τρούμαν.

Ἀπαναχοῦ εἰς τὴν Εὐρώπῃν καὶ πέραν τῶν θαλασσῶν συγκαλοῦνται συνέδρια καὶ συγκεντρώσεις, τίθενται εἰς ἐνέργειαν προγράμματα καὶ σχέδια, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς «Παραγωγικότητος». Εἰς ὀλόκληρον τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν καὶ οικονομικὴν φιλολογίαν, ἡ λέξις «Παραγωγικότης» ἐπανέρχεται εἰς κάθε στιγμὴν ὡς εἰς τέλος προωρισμένος νὰ προσελκύῃ τὴν προσοχὴν καὶ ὡς ἐν ζήτημα ὅπερ δέον νὰ ἀπασχολῆσιν τὴν σκέψιν.

Ἐκ τῶν γεγονότων τούτων ἀνακύπτει τὸ πρόβλημα τῆς ὀρολογίας τῆς «Παραγωγικότητος», ἣτις προκαλεῖ σήμερον τόσας συγχύσεις καὶ ἀντιγωνίας, ὅσας χθὲς ἡ ὀρολογία τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ὀργανώσεως».

Ἡ ἰδέα τῆς «Παραγωγικότητος» δὲν εἶναι νέα. Οὔτε νεώτερα ἀπὸ τὸν ἄριστον καὶ ἀσταθῆ χαρακτήρα τῆς λέξεως. Πράγματι, καὶ ἀπὸ τοῦ 1911, εἰς Γάλλος συγγραφεὺς, ὁ Aftalion (?), παρεπονείτο ὅτι ἡ «Παραγωγικότης» εἶναι μίᾳ ἀπὸ τὰς γνώσεις τὰς, ἀλλοίμονον, τόσον συχνάς, ἡ ὁποία ἔνεκα τοῦ πολυπλόκου καὶ τῆς ποικιλίας τῶν στοιχείων ἐξ ὧν συνίσταται, εἶναι ἡ πηγὴ πολυπληθῶν συγχύσεων ἐν τῇ οικονομικῇ φιλολογίᾳ.

Πράγματι, ἀνετρέχουμεν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς «Παραγωγικότητος» διὰ τινὰς προσηγορίας τῆς «Ὀρθολογικῆς Ὀργανώσεως» οἱ ὁποῖοι ἀνεφέρθησαν ἀνωτέρω. Εἶναι παραδείγματα χάριν, ἡ περίπτωσις τοῦ ἐπισήμου ὀρισμοῦ τοῦ Αὐστριακοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Ἐργατῶν τῆς Βιέννης: «Ὀρθολογικὴ Ὀργάνωσις εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ ὅλων τῶν μέσων τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς ὀργανώσεως τὰ ὁποῖα προσφέρονται ἀπὸ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν φιλοσοφίαν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος (Productivität) τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας», 1930.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ γερμανικὴ γλῶσσα δὲν ἔκαμνεν ἴσως καθαρώς τὸν διαχωρισμὸν μεταξὺ «Productivität» καὶ «Wirtschaftlichkeit» καὶ ὄχι καλύτερον ἢ ἀγγλικὴ μεταξὺ «Productivity» (παραγωγικότης) καὶ «Efficiency» (ἀποδοτικότητα).

Δυνάμεθα νὰ παραδεθῶμεν ὅτι αἱ ἀποχρώσεις τῆς ἐννοίας αἵτινες διακρίνουσι αὐτὰς τὰς λέξεις ἔγιναν σαφέστεραι ἀφ' ὅτου ἡ σύγχρονος κίνησις τῆς Παραγωγικότητος παρέδωκε εἰς τὴν φιλολογικὴν ἔριδα ἓνα ἀριθμὸν ὀρισμῶν αὐξανόμενον κα-

1. H. Haan : The American Planning in the Words of its Promoters. American Academy of Political and Social Science, Philadelphia 1932.

2. Les trois notions de la productivité «Revue Économique Politique».

θημερινῶς. Ἡ ἀπάντησις ἢ ὅποια ἐδόθη εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀπὸ μερικοῦς ἀρμοδίους βρετανοῦς συγγραφεῖς κλίνει μᾶλλον πρὸς τὴν ἄρνησιν: «Ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν ἐξ ἀφορμῆς τῆς «παραγωγικότητος» τόσα, ὥστε κατάπληκτος παρατηρεῖ τις ὅτι οὐκ ἦσαν ἀκόμη μεγάλη σύγχυσις ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τῆς ἰδίας λέξεως»⁽¹⁾. Ὁὐκ ἦσαν ἡ ἀνάγκη τῆς συμφωνίας ἐπὶ ἑνὸς ἀκριβοῦς καὶ μοναδικοῦ ὀρισμοῦ τῆς «Παραγωγικότητος» ἐτέθη κατὰ τὴν στιγμὴν τὴν πλέον κρίσιμον: ὅτε ἐπρόκειτο νὰ τὴν μετρήσουν. Πράγματι, ἡ «μέτρησις τῆς παραγωγικότητος» ἦτο πασιφανῶς τὸ πρῶτον λογικὸν ἔργον μὲ τὸ ὅποιον ἡ νέα κίνησις τῆς Παραγωγικότητος εἶχε ἀσχυλῆθῃ μόλις εἰσηλθὲν εἰς τὸ εὐρὺ πεδῖον τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια φέρεται εἰς φῶς.

Δυνάμεθα προσέτι νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ τὰς ἀντεγκλήσεις ἐνὸς Ἑγγυλλοῦ συγγραφέως⁽²⁾: «Αἱ πρακτικαὶ ἀπόπειραι μὲ σκοπὸν τὴν μέτρησιν τῆς παραγωγικότητος ἔδωκαν ὡς ἀποτέλεσμα μίαν μεγάλην ποικιλίαν ὀρισμῶν, καὶ πρὸς τὸ παρόν, ἡ ὁμοφωνία δὲν ἐπραγματοποιήθη, οὔτε ἐπὶ τοῦ ὀρισμοῦ οὔτε ἐπὶ τῆς μετρήσεως τῆς παραγωγικότητος». Κατὰ τὴν σύγκρισιν ταύτην ὁ Ο.Ε.Ο.Σ. ἀξίζει νὰ ἐπαινῆθῃ διότι ἐτέθη ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τὸ ἔργον νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἐν γλωσσολογικὸν χάος θέτον ἐν κινδύνῳ τὰς ἐποικοδομητικὰς τοῦ ἔργασίας, ὡς οἱ ἰδρυταὶ τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ.

Ἡ συμβουλευτικὴ ὁμάς τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ., ἡ μνημονευθεῖσα ἀνωτέρω, ἔδωκε, ὑπὸ τὴν ἰδιότητά της ὡς διευθύνοντος κέντρου τοῦ συνόλου τῆς κινήσεως τῆς Παραγωγικότητος εἰς τὴν Εὐρώπῃν, τὸν ἐξῆς αὐθεντικὸν καὶ ὀριστικὸν ὀρισμὸν: «Ὅταν ὀμιλοῦμεν περὶ παραγωγικότητος ἄνευ ἄλλου τινὸς προσδιορισμοῦ ἢ ἀκριβολογίας, πρόκειται περὶ τῆς παραγωγικότητος τῆς ἔργασίας» καὶ ἡ «παραγωγικότης τῆς ἔργασίας» εἶναι τὸ πηλίκον τῆς παραγωγῆς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἔργασίας»⁽³⁾.

Ἡ «παραγωγικότης» διαπιστοῦται λοιπὸν ὡς ἐν πηλίκον, μία σχέσις ἀριθμῶν, ἣτις δεικνύει μίαν κατάστασιν γεγονότων. Λαμβανομένου τούτου ὑπ' ὄψιν, ἡ «μέτρησις τῆς Παραγωγικότητος» φαίνεται ὅτι συγγενεῖ μὲ τοὺς προπολεμικοὺς «Nombres Indices» (δείκτας) καὶ «Ratios» (ἀναλογίας) τὰ ὅποια, κατὰ τὸ μεταξὺ τῶν δύο πολέμων διάστημα, ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον μιᾶς τεχνικῆς εἰς μέγαν βαθμὸν τελειοποιηθείσης, ἣτις ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν κυρίως εἰς τὴν Γερμανίαν («Kennzahlen», «Messzahlen») καὶ ἐπίσης εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικάς χώρας, εἰς τὸ Βέλγιον, τὰς Κάτω χώρας, τὴν Σουηδίαν κ.τ.λ. Ἡ τεχνικὴ αὐτὴ ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὰ περιφραγμένα «Branchenvergleiche» καὶ «Betriebsvergleiche» (παραλληλισμοὶ μεταξὺ βιομηχανῶν καὶ ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἐτελέσθησαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ R.K.W. τοῦ Βερολίνου). Ἐμπράκτως ἐν τούτοις, ἡ σχέσις παραγωγῆς καὶ χρόνου ἔργασίας τὴν ὅποιαν κηρύττουν σήμερον εἶναι ὅτι τὸ ἐπίσημον πηλίκον τῆς παραγωγικότητος δὲν ἦτο παρὰ μία ἀπὸ τὰς πολυαριθμοῦς ποικιλίας τῶν δεικτῶν (nombres—indices) αἱ ὅποια ἦσαν γνωσταὶ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀκόμη καὶ ἡ πλέον σημαντικὴ, ἡ πλέον εὐρέως χρησιμοποιηθεῖσα καὶ ἡ πλέον διεισδυτικὴ. Ἀναμφιβόλως εἶναι ταυτοχρόνως πολὺ ἐπίκαιρος καὶ πολὺ καθυστερητικὴ ἡ διαπίστωσις ὅτι μία μέθοδος ὀρθολογισμοῦ τοιαύτης σημασίας, τὴν ὅποιαν ἀνεγνώρισεν ὀλοτελῶς ὁ δευτέρος παγκόσμιος πόλεμος, γνωρίζει σήμερον μίαν νέαν καὶ ἰσχυράν ὄψιν, ἣτις ὀφείλεται αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. μελετῶντος εἰς Παρισίους τὴν «Μέτρησιν τῆς Παραγωγικότητος», τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας ἐν Γενεύῃ ἀσχολουμένου περὶ τὰς «Στατιστικὰς τῆς Παραγωγικότητος»⁽⁴⁾, τοῦ Γραφείου Στατιστικῆς Ἐργασίας ἐν Οὐάσιγκτων κτλ. Πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν, ἐν τούτοις, ὅτι ἐκείνοι οἱ ὅποιοι ἀναλαμβάνουν σήμερον τὴν εὐθύνην τῶν νέων δραστηριοτήτων εἰς τοῦτο τὸ πεδῖον, θὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὰ διδάγματα τοῦ πρὸ τοῦ πολέμου ἐπιτελεσθέντος ἔργου τῶν εἰδικῶν τῶν «Ratios» καὶ δὲν θὰ λησμονήσουν, ἰδιαίτερος, ὅτι εἶναι γενικῶς ἀρκετὰ εὐκόλῳ νὰ καταστρώσῃ ταχέως ἐνδείξεις παραγωγικότητος συναρπαστικὰς ἢ ρομαν-

1. Measurement of Productivity: Joint Committee of the Institute of C.W.A. and the Institution of Production Engineers, Gee and Co, London, 1951.
2. A. Smith: Productivity Measurement and Wage Levels British, Institute of Management.
3. Terminologie de la Productivité: O.E.C.E., Paris 1950.
4. Méthodes de Statistiques de Productivité du Travail B.I.T., Genève 1951.

τικός, ἀλλ' ὅτι εἶναι πρέπον κατὰ πρῶτον νὰ ἐξετάσωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς παράγοντας καὶ νὰ ἀφοσιωθῶμεν εἰς μίαν μελέτην βαθεῖαν καὶ λεπτομερῆ τῶν ἀλληλεπιδράσεων των, ἵνα οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι παρουσιάσουν μίαν ἐπιστημονικὴν ἐγγύησιν καὶ προσφέρουν μίαν πρακτικὴν χρησιμότητα ὅσον καὶ ἐν ἀκριβῆς καὶ ἀντικειμενικῶν μέσων μετρήσεως τῆς Παραγωγικότητος.

Ἄλλ' ἡ «μέτρησις» δὲν θά ἦτο ἐντελέχεια, καὶ ἡ θετικὴ κίνησις τῆς Παραγωγικότητος δὲν θά ἴδύνατο νὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο στατιστικὸν βῆμα. Αὕτη δὲν δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξίν της παρά ἐν ὅσῳ εἶναι προϋπόθεσις πάσης προσπάθειάς διὰ τὴν «αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος» καὶ ἀκολούθως, ἐν ὅσῳ εἶναι μέσον ἐλέγχου αὐτῆς τῆς αὐξήσεως, τῆς ὁποίας ἡ πραγματοποίησις ἀντιπροσωπεύει τὸ οὐσιώδες ἔργον τῶν Κέντρων τῆς Παραγωγικότητος εἰς ὅλας τὰς χώρας, ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνέλαβον μετὰ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὁποῖον σήμερον ἤδη τοὺς προσφέρει ἀπτά καὶ δυνάμενα νὰ μετρηθοῦν ἀποτελέσματα.

Πρέπον εἶναι ἀκόμη νὰ χαιρετίσωμεν μὲ ἕνα ἄνευ ἐπιφυλάξεως θαυμασμὸν τὴν πλήρη ἐνεργητικότητος ἐπιδίωξιν μιᾶς μεγάλης προόδου, προόδου ἣτις εὕρισκετο ἐν ἐξελίξει ἤδη κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν δύο πολέμων περιόδον.

Δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν τὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς τῆς συνεχείας καὶ αὐτῆς τῆς ὁμοιότητος τῶν προσπαθειῶν αἱ ὁποῖαι κατεβλήθησαν χθὲς καὶ σήμερον μὲ σκοπὸν τὴν αὐξησιν τῆς ἀποδόσεως καὶ τῆς παραγωγικότητος, συγκρίνοντες τὰ σύγχρονα βιβλία τὰ ἀφιερωμένα εἰς τὴν παραγωγικότητα καὶ τὴν φιλολογοῦν τοῦ ὀρθολογισμοῦ τῶν ἐτῶν 1920 καὶ 1930: παραδείγματος χάριν τὸ Δελτίον τοῦ Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου Ἐπιστημονικῆς Ὄργανώσεως τῆς Γενεῦσης' ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εὕρισκομεν ταυτοσημοῦς ἀνακοινώσεις περὶ μέσων καὶ μεθόδων, περὶ ἀποφυγῆς τῆς σπατάλης, περὶ ἀπλοποιήσεως τῆς ἐργασίας κ.τ.λ., αἱ ὁποῖαι ἐφηρμόσθησαν μὲ ἐπιτυχίαν καὶ ἐπομένως ἔτυχον θερμῆς ὑποδοχῆς, ὡς καὶ μέσα καὶ μεθόδους προσφόρους διὰ τὴν αὐξησιν ἐκείνου τὸ ὁποῖον τότε ἐκαλεῖτο «ἀπόδοσις» («Output», «Arbeitsertrag», «Wirkungsgrad») καὶ τὸ ὁποῖον σήμερον ὀνομάζομεν «Παραγωγικότητα»—κεκοσμημένας πολλάκις ἀπὸ συγκριτικῶν πινάκων δίδοντας τὰς ἐνδείξεις «πρὶν» καὶ «κατόπιν» ἢ ἀπὸ σχεδιαγράμματα ἐξ ἴσου συγκριτικὰ τῆς «καλῆς» ἢ τῆς «κακῆς» μεθόδου.

Ἐδῶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναφέρωμεν ἀκόμη τὸν Rabbi Ben Akiba, ὅστις μὲ τὴν μεγάλην του σοφίαν βεβαιώνει ὅτι «οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον».

Ἐν τούτοις ἡ σκεπτικὴ αὕτη στάσις ἀπεμακρύνει ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸν ἐρώτημα. Κάτι τὸ νέον ὄντως ἐνυπάρχει εἰς τὴν προέλευσιν τῆς ὑπάρξεως καὶ εἰς τὴν ἀδάμαστον ζωτικότητα τῆς νέας κινήσεως τῆς παραγωγικότητος. Τὸ γονιμοποιῶν μάννα τῆς βοηθείας Μάρσαλ καὶ ἡ εὐλογία τῶν Κυβερνήσεων δὲν ἤρκεσαν αὐτὰ μόνον νὰ ἐξηγήσουν τὴν εὐρύτητα καὶ ἐνεργητικότητα τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα, ληφθέντα ἐντὸς τόσοσιν ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος, ἔφθασαν εἰς μίαν μεταρρυθμίσιν οικονομικοκοινωνικὴν τόσοσιν μεγάλης ἐκτάσεως. Πρέπει νὰ ὑπάρχη μία νέα φιλοσοφία, νέοι ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ οἱ ὁποῖοι ὑποκινοῦν ἕνα νέον πνεῦμα καὶ ἕνα νέον ἰδεαλισμὸν.

Φαίνεται, πράγματι, ὅτι τοιαῦτα εἶναι ἡ περίπτωσις καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ἀκόμη εἶναι τὸ «American Know - How» τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἐν τῇ συνεχείᾳ του αὐτὸ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἰδεολογικοῦ νεωτερισμοῦ. Δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ οικονομικοκοινωνικὴ φιλοσοφία τῆς συγχρόνου Ἀμερικῆς ἣτις διδάσκει τὴν μαζικὴν παραγωγὴν εἰς μίαν τιμὴν κόστους καὶ πωλήσεως ἡλατωμένην, τὴν ὑποτίμησιν τῶν τιμῶν, τὴν ἀνύψωσιν τῶν ἀμοιβῶν καὶ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, τὴν μείωσιν τῶν ὠρῶν ἐργασίας καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς. Αὕτη ἡ φιλοσοφία δημιουργεῖ λογικῶς σχέσεις μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν περισσότερο δημοκρατικὰς, ὑποκινεῖ ἐν πνεῦμα καὶ μίαν μέθοδον συνεργασίας ἐντὸς μιᾶς ἀτμοσφαιρας βιομηχανικῆς εἰρηνικῆς καὶ δημιουργικῆς, ἀπληλαγμένης ἀπὸ τὸ βάρος τῆς «πάλης τῶν τάξεων». Ἡ κατάστασις αὕτη ἐπιβάλλει τὸν διμερῆ, ἂν ὄχι τριμερῆ, χαρακτῆρα τῶν περισσοτέρων ὀργανισμῶν οἵτινες διωργανώθησαν τελευταίως μὲ σκοπὸν τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος.

Λόγω του ότι το νέον αυτό ευαγγέλιον περιέχει και θέτει ως βάσιν τὸ «ἀνθρώπινον παράγοντα» εἶναι ὅλως διόλου ὅμοιον μὲ μίαν πολὺ παλαιὰν διεκδικησὶν τῆς αὐθεντικῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁργανώσεως ἣτις διευπλώθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Taylor. Πράγματι καθ' ὀλόκληρον τὴν μεταξύ τῶν δύο πολέμων περίοδον ἡ πλέον λεπτομερὴς μελέτη τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων ἐντὸς τῆς βιομηχανίας καὶ ἡ ἐπεξεργασία τῆς καλυτέρας δυνατῆς λύσεως δι' αὐτὰ τὰ προβλήματα εἶχον θεωρηθῆ ὡσάν τὰ θεμελιώδη στοιχεῖα μιᾶς Ὁργανώσεως ἀξίας νὰ ἀποκληθῆ «ἐπιστημονική», ὡς ἡ οὐσιώδης ὑπόθεσις παντὸς ἀληθοῦς ὀρθολογισμοῦ. ἐνῶ ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα, ἡ ἀπάνθρωπος ἐκμετάλευσις τῶν μεθόδων τῆς «Ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως» (Scientific Management) ἀπὸ τοὺς «ἀγύρτας τῆς ἀποδοτικότητος» κ.λ.π. πάντοτε κατεδικάσθησαν ὡς «ψευδοορθολογισμός». Οἱ καιροὶ καὶ οἱ ἀνθρώποι δὲν ἦσαν ἴσως ὥριμοι ἐκείνην τὴν ἐποχὴν διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ συλλάβουν ὀλόκληρον τὸ κοινωνικὸν νόημα τοῦ νέου βιομηχανικοῦ ευαγγελίου. Εἰς τὸ μέσον τῆς μεγαλυτέρας οικονομικῆς κρίσεως τῶν αἰώνων, ὅποτε ἡ ἔλλειψις ἐργασίας καὶ ἡ στασιμότης τῶν ἀγορῶν παρέλυσον ὀλόκληρον τὸν κόσμον, αἱ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς κατ' ἀνάγκην θὰ προσέκρουον εἰς παντὸς εἶδους ψυχολογικὰ ἀντιδράσεις καὶ ὕλικά ἐμπόδια. Οὐδεὶς παρεκινεῖτο τότε νὰ πιστεύῃ ὅτι τοιαῦται προσπάθειαι ἦτο δυνατόν νὰ μὴ καταβλήθησαν διὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὰ μόνα ἰδιαίτερα συμφέροντα τῆς ἐργοδοτικῆς τάξεως καὶ νὰ ἀποδειχθοῦν εἰς τὸ μέλλον ὅτι εἶναι ἱκαναὶ νὰ ὑπηρετήσουν ἐξ ἴσου τὴν κοινωνικὴν πρόδοον.

Εἶναι ἀκόμη περισσώτερον εὐχάριστον νὰ βλέπωμεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἓν νέον πνεῦμα εἰς τὰς προφυλακὰς ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Δὲν θὰ κατωρθώναμεν καλύτερον νὰ δώσωμεν ἵαν σαφῆ περιλήψιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐάν δὲν ἀνεφέραμεν τοὺς λόγους ἐνὸς Γάλλου συνδικαλιστοῦ, ἐκφράζοντος τὰς ἐντυπώσεις του ὡς μέλους μιᾶς τῶν «ὀμάδων παραγωγικότητος» αἱ ὁποῖαι ἐστάλησαν ἐσχάτως εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῇ βοηθείᾳ τοῦ E.C.A. «Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀμερικανικῶν ἐπιχειρήσεων ὀμιλοῦν ὡσάν Εὐρωπαῖοι συνδικαλισταί, καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἐργάται ὡσάν Εὐρωπαῖοι ἐργοδοταί».

Δὲν εἶναι λοιπὸν ἐκπληκτικὸν ὅτι μεταξύ των ὑπάρχει ἡ καλυτέρα συνενόησις, ὅτι αἱ δύο μερίδες συνεργάζονται ἀδελφωμέναι, ὅτι καὶ αἱ δύο προσπαθοῦν νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγικότητα, ἣτις δὲν ἀποδίδει περισσώτερα εἰς τὴν μίαν διὰ νὰ βλάψῃ τὴν ἄλλην ἀλλὰ ὑπηρετεῖ τὰ συμφέροντα ἐκάστης καὶ συνεπῶς ὑποκινεῖ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς προσπάθειάς τοῦ καθενός.

Ὡς συμπέρασμα, συνάγομεν ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις, ὁ καθαρὸς ὀρθολογισμὸς, εἶναι σήμερον, ὅπως χθές, τὰ μέσα τὰ πλέον ἀποτελεσματικά, ἐπιδοκτικὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος καὶ ὅτι ἀντιτρόφως ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγικότητος παραμένει σήμερον, ὅπως καὶ χθές, ἐν θεμελιώδεις ἀντικείμενον τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁργανώσεως—ἀντικείμενον πρὸ παντὸς ἄλλου πρὸς ἐπίτευξιν, ἄνευ τοῦ ὁποῦ ὄλα τὰ ἄλλα ἀντικείμενα τοῦ ὀρθολογισμοῦ, καὶ κυρίως ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς, θὰ μείνουν ἀπρόσιτα. Τὸ ἔν εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ἑτέρου καὶ τὸ ἕτερον τὸ μέσον τοῦ ἄλλου. Λαμβανόμεναι κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἡ Παραγωγικότης καὶ ἡ Ἐπιστημονικὴ Ὁργάνωσις θὰ ἔπρεπε νὰ δύνανται νὰ συνεργάζωνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἣτις ἄγει εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν: τὴν εὐημερίαν.

Ὁμοίως συνεπῶς, ἡ νέα κίνησις τῆς Παραγωγικότητος, καὶ μαζί με αὐτὴν τὸ σύνολον τῶν Ἐθνικῶν τῆς Κέντρον Παραγωγικότητος ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ παλαιότερα κίνησις τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὁργανώσεως, καὶ μαζί με αὐτὴν ὄλα τὰ Ἐθνικὰ Συμβούλια C.I.O.S. ἀφ' ἑτέρου, θὰ ἔπρεπε νὰ δώσουν εἰς τὴν συνεργασίαν των τὸ κοινὸν σύνθημα «Collaboration Constructive» (Ἐποικοδομητικὴ Συνεργασία).

Συνεργασία εἰς ὄλα τὰ πεδία, εἰς τὸ ἔθνικόν καὶ εἰς τὸ διεθνὲς ἐπίπεδον. Συνεργασία ὅσον τὸ δυνατόν στενωτέρω. Ὅσον περισσώτερον ἐντατικὴ εἶναι αὐτή, τόσοσον μεγαλυτέραν ἀξίαν θὰ ἔχῃ. Ὅσον περισσώτερον καταστῆ παραγωγικὴ, τόσοσον τὸ καλύτερον.